

ПРОЕКТ ЗА ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАНА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ
РЕГИОНОТ ДОЛНА НОРМАНДИЈА И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

ПРОГРАМСКА ЦЕЛИНА: КУЛТУРНА ПОЛИТИКА И КУЛТУРНА РАЗМЕНА

ИЗВЕШТАЈ

ОД

РАБОТИЛНИЦА: АНАЛИЗА И СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ ЗА РАЗВОЈ НА КУЛТУРАТА ВО
РЕГИОНОТ ПЕЛАГОНИЈА

БИТОЛА, ХОТЕЛ МИЛЕНИУМ,
04-07 АПРИЛ 2011

ПРОЕКТ ЗА ДЕЦЕНТРАЛИЗИРАНА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ РЕГИОНОТ ДОЛНА НОРМАНДИЈА И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (Проектна целина за Културна политика и културна размена)

РАБОТИЛНИЦА: АНАЛИЗА И СТРАТЕШКО ПЛАНИРАЊЕ ЗА РАЗВОЈ НА КУЛТУРАТА ВО РЕГИОНОТ ПЕЛАГОНИЈА
04 - 08 Април 2011, Битола

Активностите во рамките на проектната целина за *Културна политика и културна размена* како дел од проектот за *Децентрализирана соработка помеѓу регионот Долна Нормандија и Република* се посветени на развој на културната политика (креирање на стратегии за локален/регионален културен развој), децентрализацијата во културата, поттикнување на партнерска соработка помеѓу националните, локалните институции и граѓанскиот сектор, како и поттикнување на уметничка размена и мобилност помеѓу Р. Македонија и Долна Нормандија.

Лидери на прокетната целина се Локомотива - Центар за нови иницијативи во уметноста и културата од Скопје (Македонија) и

CRECET - *Centre Régional de Culture Ethnologique et Technique de Basse-Normandie* (Регионалниот центар за култура, етнологија и техника на Долна Нормандија)

Партнер во реализација на проктните активности од Македонија е Центарот за регионален развој на пелагонискиот плански регион.

Кратко резиме на проектните активности

Проектната целина за *Културната политика и културната размена* ги развива своите програмски активности согласно определбата дека културата игра значајна улога во целокупниот развој на земјата (економски, социјален) а јадро од каде се иницираат промените и развојот е локалната средина (општина, град) и регионот кој ги поврзува.

Оттаму, потребен е планиран и систематски развој на регионите, како главна средина која поврзува одредени локални општини. Регионалното поврзување и стратешко планирање може да допринесе во побрз и кохерентен развој на локалните средини.

Како резултат на тоа како **главна цел** на оваа проектна целина за проектниот циклус **2010/2013** година е:

Аплицирање на тригодишна проектна програма која ќе резултира со креирање на :

1. Креирање на мрежа на културата во Регионот Пелагонија, Градење на стратегија и план за регионален културен развој на Пелагонискиот регион во Македонија како и развој на професионалните капацитети на локалните културни актери кои ќе придонесат во понатамошен одржлив културен развој и континуирана соработка помеѓу локалните општини и регион од Македонија со регионот Долна Нормандија.
2. Градење на професионални капацитети во институциите за култура во Долна Нормандија и на локалните културни актери кои ќе придонесат да се зголеми степенот на нивна интернационална соработка во доменот на културата и користењето на вондржавни интернационални фондови за култура.

Од 04 - 08 Април 2011 во Битола во организација на носителите на проектната оска, Локомотива- Центарот за нови иницијативи во уметноста и културата и Регионалниот центар за култура, етнологија и техника – CRECET, и партнерот Центарот за регионален развој на пелагонискиот плански регион, се одржа првата активност-Работилница: Анализа и стратешко планирање за развој на културата во Регионот Пелагонија.

На работилницата во времетраење од четири дена активно учество зедаа триесетина претставници на културниот сектор од сите девет општини на Пелагонискиот регион (претставници од општините одговорни за култура, јавните културни институции, здруженија на граѓани, независни уметници, занетчиски здруженија итн.).

Работилницата беше програмски уредена и модерирана од страна на Биљана Тануровска Ќулавковски, Виолета Качакова (Локомотива, Скопје) и Кристина Кујунџиќ (експерт и соработник од Србија) а се реализираше преку серија презентации и сесии на работилници кои вклучуваа интерактивен метод на работа во групи во кои активно се вклучија сите учесници.

Презентациите беа реализирани од експерти и соработници од земјава и странство: Кристина Кујунџиќ и Маријана Цветковиќ (Србија), Пјер Шмит, Одре Пулмие и Реми Приве (Франција).

Работилницата ја отворија со поздравни говори Биљана Тануровска – Ќулавковски, Директорка на Локомотива – Центар за нови иницијативи во уметноста и културата, Калиопа Кривашија - Стилиновиќ – Почесен Конзул на република Франција во Македонија, г. Василчо Дамчески - Градоначалник на Крушево, Емилиа Ѓероска – Директорка на Центарот за развој на Пелагонискиот плански регион, Пјер Шмит, Директор на Регионален центар за етнологија и етнографска техника (CRÉCET - Centre Régional de Culture Ethnologique et Technique de Basse-Normandie)

Отворање на работилница - г-ѓа Калиопа Кривашија Стилиновиќ

г-ѓа Емилиа Героска – Директор на ЦРППР

Градоначалникот на Крушево г. Василчо Дамчески

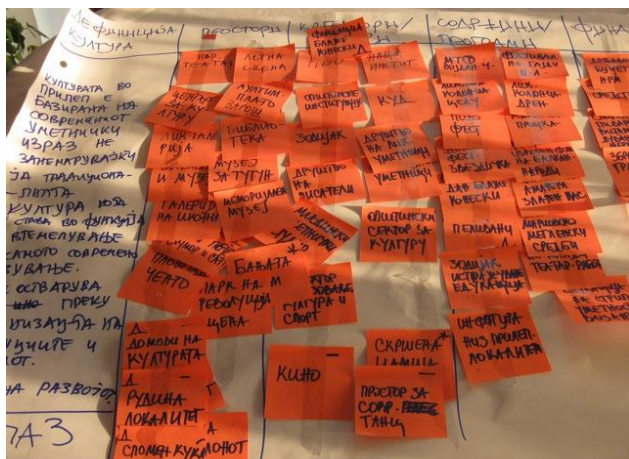

Обраќање на г. Пјер Шмит

РАБОТИЛНИЦА 1 - анализа на проблемите, потенцијалите и потребите на ниво на една општина во доменот на култура

Во првата работна сесија на работилницата учесниците работеа на анализа на состојбите во полето на културата во општините од регионот Пелагонија.

Презентации после работа во групи

Резултати од првата работна сесија:

1. Проблеми

- Нееднаквости – содржини и инфраструктура, систем во кој се организира културата (моделите според кои се организира содржината се застарени/односно наследени и не се базираат на ревидирани кадровски и уредувачки политики).

Преку овие наследени кадровски и уредувачки политики се поддржуваат, одржуваат и потенцираат содржините кои се веќе традиција (манифестации, фестивали итн.) но, не се поддржува и поттикнува новата културната продукција или културна содржина која почнува да се создава.

Се поставува прашањето – Дали е направена анализа за потребата од постоење на сите манифестации со долга традиција? Дали треба да се продолжи нивното одржување, и ако да, во каква форма, со каква содржина? Кои се потребите на актерите на културната сцена и на публиката? Како да се реформираат кадровските и уредувачките политики, за истите поефективно да поддржат нови уметнички содржини и поширока соработка?

- Стара систематизација на уметностите (ликовна уметност, театарска (драмски театар) итн.), не постои воведување на нови видови на уметност кои се веќе долго време дел од современото творештво и живеење, како на пр. визуелна уметност, перформанс, изведувачки уметности, нови медиуми, електронска уметност итн.
- Во помалите општини се уидува негување на традиција и посветеност кон истата, но во истовреме нема сензибилитет за создавање на нови содржини односно градење на нова традиција
- Проблемот на централизирана програмска и организациска моќ (пр. 10 дена на крушевска република регулирана од тим во Скопје, фестивалот Браќа Манак); не постои децентрализација на одлучување и програмирање. Проблемите се јавуваат доколку политиките се градат одозгора- надолу и не постои пренесување на ниво на одлучување на локално ниво– (најсвеж е примерот со Музеј на Тоше Проевски, за кој локалната заедница нема соодветен план за негово одржување и развој, истотака проектот на Министерството за култура *Топол Бран* кој наместо да поддржува постоечки содржини на локално ниво, спротивно на тоа делегира содржини наметнати одозгора-надолу)
- Финансиска одржливост/капацитети – ретко постои финансиска самостојност – која се состои од разноликост на финансиски извори. Повеќето културни содржини се поддржани со финансиски средства од општините и од Министерството за култура.
- Постои недостаток на континуирани едукативни програми за младата популација
- Недостаток на континуирана соработка со образовниот сектор (училиштата) – постои недостаток на програми за деца

2. Потенцијали

- Во сите општини има голем број на простори (јавни, приватни, отворени, затворени, стари итн)кои се користат за културни содржини
- Постојата можности и капацитети за интерсекторско комбинирање на фондови (општина- јавни институции-НВО сектор ..). На пр. општините можат да вложуваат во капитални инвестиции а НВОата во проширување и развој на содржините
- Постои разноликост на културни содржини
- Постои соработка помеѓу НВО сектор, јавни институции и општини
- Регионот е богат со културни локалитети, природен и културен потенцијал кој може да биде база за развој на културниот туризам, и да допринесе за економски развој на регионот преку култура.
- Постоењето на Регионална агенција, односно Центарот за регионален развој на пелагонискиот плански регион е голем потенцијал, затошто обезбедува логистичка поддршка во понатамашно развивање на мрежа за културата во Регионот Пелагонија, како и поддршка во спроведување на партнерски активности
- Постоечки меѓународни соработки (со амбасади, интернационални институции во земјата)
- Постоечки спонзори и негување на партнерски однос со нив
- Различни капацитети во општините– може да се искористат во креирање на заеднички програми-искористување на различните потенцијали и нивна распределба. (пр. општина 1 координација на едукативни активности, општина 2 координација на промотивни активности, општина 3 традиционални манифестации итн.) - размена, поврзување итн.

3. Потреби (како проблемите да се решат преку потенцијалите)

1.

- Развој на **организациска култура**- редефинирање на институција- односно не само да се превзема наследениот организациски систем туку истиот да се унапредува
- Промислување на нови организациски структури на управување.
- Искористување на постоечките манифестации и програми за развој на нови
- Оспособување на финансиско планирање и прибирање на фондови на ниво на институции.
- Редефинирање на улогата на директорите на институции (тие да не се извршна власт туку одлучувачка – стратешка власт со програмска и управувачка автономија која ќе биде евалуирана низ системот на државни инситуиции но не и диктирана)

- Освестување, разбирање на улогата на управување – развој на капацитети за застапување, стратешко планирање, вмрежување
- Да се изградат капацитетите за прибирање на фондови и да се да се зајакнат институциите преку разновидност на извори на финансирање.
- Потребна е ре-систематизација и воведување на нови терминолошки одредби во културата- да се евалуира терминологијата и она што е наследено да се реформира. На пр. современа уметност подразбира нови терминологији- современ танц, перформанс, постдрамски театар, улична уметност, графити уметност, електронска уметност, визуелни ументости, нови медиуми кои не се застапени како термини со посебно значење и содржина, не се разгледани нивните потреби, а според тоа нееднакво се третирани во однос на традиционалните уметнички форми и медиуми преку кои се изразуваат
- Вовед на нови млади кадри на локално ниво кои заедно со поискусните колеги ќе имаат можност да се надградуваат
- Надградување на културните содржини и професионална едукација за таа цел.

2.

- **Едукација**, градење на капацитети на кадрите во институциите, општините
- Соработка со училиштата и развој на секторите за педагогија при институциите, или воведување на такви оддели кои специјализирано ќе се бават со развој на програми за деца

3.

- **Вмрежување** на секторот за култура- Градење на Регионална мрежа за култура
- Градење на **партнерска соработка** помеѓу сите актери во секторот
- **Интерсекторска соработка** (туризам, земјоделие, образование), која ќе овозможи градење на нови проектни целини,
- Градење на односи со бизнис секторот- видливост (награди на пр.), привлекување на бизнис сектор – канали на комуникација

Дебата на учесниците на работилницата

Додатни коментари/ предлози од дискусија

- Да се најде најдобриот меѓусебен однос меѓу територијалниот простор на планирање и оптималното искористување на културните ресурси.
- Територијалните единици обично не се преголеми, и имаат различни капацитети- Различните капацитети и компетенции можат да им дадат на инволвираните страни чувство на одговорност за развој и имплементација на стратегискиот план (доколку се искористат различните потенцијали- и постоечките културни ресурси во развој на планот, учесниците ќе се чувствуваат поврзани со приоритетите и можат да се справат со обемот на делување). – Но, наградба на истите преку соработка помеѓу општините и со организирање на развојни активности е нужна.

- Дефинирање на културата- Според добиените резултати некои од општините се веќе спремни да ги ревидираат своите гледишта односно да ја ре-дефинираат културата во нивната средина. Постои согледување дека има потреба да се редефинира културата и нејзината улога на локално ниво – поради постоечките нееднаквости помеѓу она што било- што е денес, и што сакаме да биде- односно како да се развива. Потребно е одвојување од она што е наследено, и анализа на постоечкото за да може да се согледа реалната слика и вистинската потреба на актерите кои делуваат во полето на културата како и на останатите граѓани.
- Кадровска политика – немање на нова систематизација (не ни е јасно зошто немаме нова кадровска политика- социјалистичка номенклатура – проблем)Немаме системски решенија, туку се надеваме на среќа (неповрзаност нити на хоризонтално, нити на вертикално ниво, потребно вмрежување и подобрување на комуникација на сите нивоа)
- Спонзорство- донации- не постои култура на филантропија и социјална одговорност. Не функционира законот за спонзорство Нема анализа на проблематиката- нема знаење на сметководствениот кадар. Потреба на промоција на законот за спонзорство – во регионот- неговото значење и функционирање.Не се остварува законот – поради отпор од министерството за финансии- постапката да ја олесни и да ја овозможи. Централизиран систем на одобрување на спонзорство-министер.
- Нема капитални инвестиции на локално ниво.
- Нема соработка – односно нема национална културна мрежа – преку која ќе се пренесуваат информациите (нема информација за продукции, претстави, а нема архива достапна ни информации што се’ е испродуцирано).
- Потребно е мапирање – категоризација на активности, дејности, архивирање, систематизирање на информации, создавање на регистри на информации за културните содржини на ниво на општините (нема регистри на фриленсери, НВОа, мановестации итн. – систематизација потребна).
- Потреба од развој на млади кадри и поврзување на капацитетите меѓу генерациите. Да се подмлади кадарот и да се разменат искуства со постарите и поiskusни колеги. Да се примаат млади кадри со искуство е многу важно.

- Не се работи тимски, сеуште се стар менаџмент систем – се диктира и контролира. Потребно е редефинирање на системот на менаџирање со институциите, обуки за тимска работа -важно за подобрување на организациската култура и структура.
- Нема простор за независна продукција – да се развиваат партнерства меѓу сектори- јавни институции и НВО
- Да се практикува се’ повеќе политика на outsourcing во институциите

РАБОТИЛНИЦА 2 – „Visioning scenario“

Во втората работна сесија се работеше на градење на визија и цели за развој на културата во регионот преку метод на интерактивно учество во работни групи.

Група 1

Група 2

Група 3

Дел од резултатите добиени после работа во групи

Презентација на предлозите од секоја група

ВИЗИЈА

Културата како ресурс на знење и иновација кој допринесува во социјалните интеграции и економски развој на Р.Македонија.

(Визијата е сублимат на направените анализи од работата на групите кои се базираат на идејата да се согледува културата како центар, медијатор и интегративен фактор во регионот, погон кој постојано е вклучен и го обогатува живеењето во регионот. Преку културата се промовираат нови вредности, и се интегрираат социјалните групи во општеството)

МИСИЈА

Воспоставување на регионален кластер како сретство за (ре)позиционирање на Регионот Пелагонија кој ќе допринесе во трансформација и јакнење на постоечките капацитети и содржини.

(Мисијата е резултат на анализите и ги потврдува потребите на сите работни групи – да најде начин да се зајакнат културните капацитети и содржини, и истите да се поврзат. Оттаму мисијата е да се инвестира во воспоставување на регионален кластер)

Долгорочни цели

- Креирање на културен кластер
- Видливост на регионот и интернационализација на културните содржини

Краткорочни цели

- Формирање и координација на регионална мрежа на културата
- Основање на механизми за поддршка на соработката (фондови кои ќе ја поттикнат соработката, проектни соработки)
- Креирање на програми за развој на културата – инкубатори (истражувања, лабаратории, нови иницијативи, стари фабрики за нови содржини итн.)

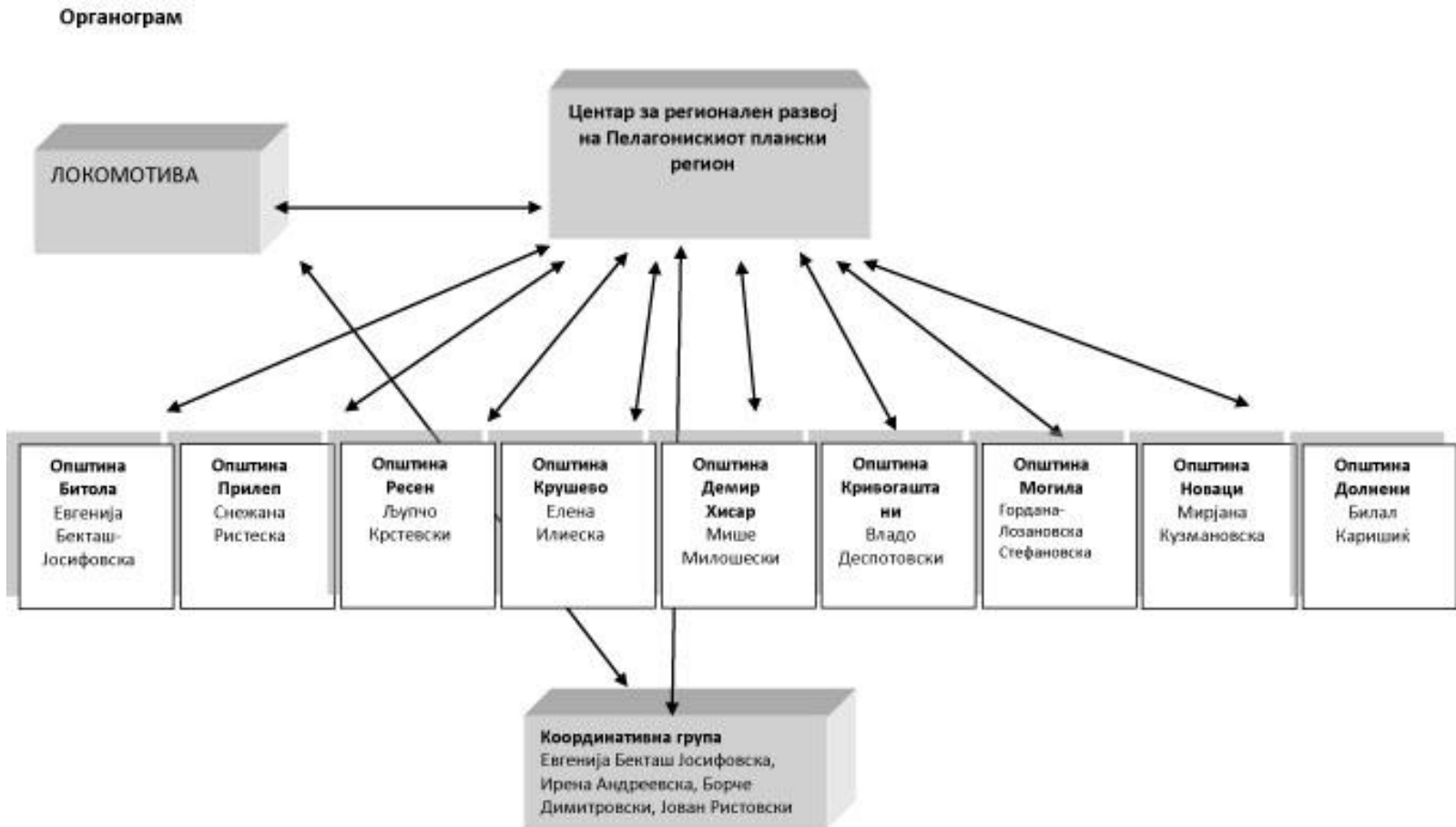
Механизми

- Едукација (развој на капацитети за public advocacy, развој на публика, стратешко планирање итн.)
- Визуелен идентитет (лого, слоган, ...)
- партнерска соработка и вмрежување

Принципи на соработка во регионот

1. Партиципација
2. Иницијативност, лидерство и креативност
3. Транспарентност и отвореност

Органограм на партнерите вклучени во реализацијата на проектните активности и канали на комуникација

РАБОТА НА ВИЗУЕЛЕН ИДЕНТИТЕТ

Во третата сесија учесниците на основа на претходната анализа, и креирање на визијата за регионот работеа на предлози за СЛОГАН.

Целта е некои од овие предлози да се искористат за креирање на визуелен културен идентитет на регионот.

- 1.525.600 минути култура и туризам во Пелагонија
- 2.Доживејте ја Пелагонија низ објективот на Милтон Манак (англ. Experience/доживејте ја)
- 3.Откријте ја (варијанта на доживејте ја)
- 4.Пелагонија – where east meets west!
- 5.Пелагонија – ренесанса на Балканот.
- 6.Пелагонија- културен гејзер на Балканот
- 7.Пелагонија – културна мека на Балканот
- 8.Допри го божилакот над Пелагонија
- 9.Допри го виножитото над Пелагонија
- 10.Пелагонија United (in) culture
- 11.Zoom (in) Pelagonija!
- 12.We (re)play Pelagonija (music, theatre, cinema, archeological sites, old churches...)
- 13.Tracing culture and tradition
- 14.Вкуси ја културната турлитава на Пелагонија
- 15.Пелагонија – културна разноликост/ diversity in culture
- 16.Пелагонија – културен мозаик/ Пелагонија – cultural mosaic
- 17.Пелагонија – cultural puzzle / Пелагонија – културна сложувалка
- 18.WE – CULTURE PELAGONIJA!

Визуелизација

Вино

Објектив

Гејзер

Мозаик

Сложувалка

Пример – слики од работилницата (јаболки како симбол за кластер итн.)

На крајот на работилницата се креираше координативно тело кое ќе го спроведува акциониот план за периодот кој следи. Оваа тело ќе биде во директна комуникација со деветте назначени одговорни лица, вработени во општините, преку кои ќе се добиваат потребните информации и спроведуваат дефинираните активности, како и со останатите учесници на работилницата.

Главен координатор на регионално ниво е Центарот за регионален развој на пелагонискиот плански регион.

На овој начин ќе се овозможи координација во спроведување на понатамошните планирани активности. Прва активност во следниот период е мапирање на состојбите и креирање на регистри на постоечките културни актери (институции, здруженија на граѓани), манифестации и проекти.

Следна активност е средба на сите учесници со цел креирање на регионална културна мрежа.

Понатака следи изработката на стратегијата, и планот за спроведувањето на активностите кои ќе допринесат кон поголема видливост на регионот, регионална координација на културната понуда и можност за поголема промоција во и вон рамките на земјата.

Активностите дефинирани во оската за *Културна политика и културна размена* ќе продолжат во јуни 2011 каде локалните актери од Долна Нормандија ќе бидат домаќини на работилница и ќе ги споделат своите искуства.